

ÜNİVERSİTELERE YERLEŞMEDE FARKLI KATSAYI UYGULAMASININ ETKİLERİ*

Yrd. Doç. Dr. M. Kadir Doğan
Ankara Üniversitesi
Siyasal Bilgiler Fakültesi

Doç. Dr. Tolga Yuret
İstanbul Teknik Üniversitesi
İşletme Fakültesi

Öz

1999-2011 yılları arasında Türkiye’de üniversitelere öğrenci yerleştirme sisteminde adayların yerleştirme puanları, mezun oldukları ortaöğretim kurumlarına ve alanlarına göre farklı katsayılar kullanılarak hesaplanmıştır. Bu uygulamanın amacı adayları mezun oldukları alanlar ile ilgili yükseköğretim programlarına yönlendirmektir. Bu çalışma, farklı katsayı uygulamasının yerleştirmede ne derece etkili olduğunu belirlemek amacıyla yapılmıştır. Çalışmada 2005 yılı Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sistemi verileri kullanılmıştır. Farklı katsayı uygulaması ortadan kalktığında oluşacak yerleştirme tespit edilerek, ortaöğretim kurumlarından, üniversite programlarına yerleşen öğrenci sayılarındaki değişimler belirlenmiştir. Farklı katsayı uygulamasının ortadan kalkması genel liselerle imam hatip liselerinin lehine olurken, öğretmen liseleri ile meslek liselerinin aleyhine olmuştur. Bunun ana sebebi, adayların alanlarında yerleşebilecekleri yükseköğretim programlarının kontenjanları ile bu alanlardan mezun aday sayıları karşılaştırıldığında önemli bir orantısızlığın bulunmasıdır.

Anahtar Sözcükler: Üniversitelere Öğrenci Yerleştirme Sistemi, ÖSS, Katsayı Uygulaması, Eğitim Maliyeti

The Effects of Implementing Different Coefficients in College Admissions

Abstract

In the college admissions system, student placement scores were computed by using different coefficients for different high school types and graduation fields between the years 1999 and 2011. The aim of this policy was to direct the students to the college programs related to their high school education. The objective of this paper is to determine the effects of different coefficients’ policy on placement results. College admissions data of the year 2005 is used in the analysis. We compare the policy applying different coefficients to the policy which applies the same coefficients. We find that general and religious high school graduates will benefit, and teacher training and vocational high school graduates will lose under the policy with equal coefficients. This is because the ratio between the number of high school graduates from a certain field and the capacity of college programs related to this field differs significantly.

Keywords: College Admission System, OSS, Coefficient Implementation, Cost of Education

*Makale geliş tarihi: 22.05.2014

Makale kabul tarihi: 20.01.2015

Üniversitelere Yerleşmede Farklı Katsayı Uygulamasının Etkileri

1. Giriş

Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sisteminde 1999-2011 yılları arasında öğrencilerin yerleşmede kullanılan puanları hesaplanırken, mezun oldukları okul türlerine ve alanlara göre farklı katsayılar uygulanmıştır. Bu uygulama başlangıcından günümüze dek yoğun tartışmalara neden olmuştur.

Katsayı uygulamasının amacı öğrencileri, mezun oldukları okul ve alan ile ilgili yükseköğretim programlarına yönlendirmektir. Katsayı uygulaması ile meslek liselerinden mezun adayların alanlarıyla ilgili meslek yüksekokulları ile lisans programlarına yerleşmesinde ve genel liselerden mezun adayların alanlarıyla ilgili lisans programlarına yerleşmesinde avantaj sağlanmaktadır. Dolayısıyla, öğrenciler devam edecekleri liseleri seçerken üniversitede okuyacakları program türlerini de büyük ölçüde belirlemiş olmaktadır.

Katsayı uygulamasını savunanlara göre meslek liselerinin amacı istihdama yönelik ara eleman yetiştirmektir. Bu okullardan mezun adaylar kendi alanları ile ilgili programlara yerleştirilirken oldukça avantajlıdır. Ayrıca, sınavsız geçişle meslek yüksekokullarına yerleştirilen adaylar dikey geçiş sınavı ile aynı alanda lisans programlarını okuma hakkına da sahip olabilmektedirler. Hiçbir yükseköğretim programına yerleştirilmeseler bile ortaöğretim kurumlarında kazandıkları mesleklerinde çalışma imkânları vardır. Öte yandan katsayı farkının ortadan kalkması, genel liselerden mezun olan ve hiçbir mesleki bilgi birikime sahip olmayan adaylar açısından haksızlık yaratabilecektir.¹

¹Bkz. T.C. Cumhurbaşkanlığı'nın farklı katsayı uygulamasını ortadan kaldıran 5171 sayılı Yükseköğretim Kanunu ve Yüksek Öğretim Personel Kanununda değişiklik yapılması hakkındaki kanunu bir kez daha görüşülmesi için TBMM'ye gönderdiği 28.05.2004 tarih ve B.01.0.KKB.01-18/A-2-2004-615 sayılı yazısındaki gerekçeler ve Danıştay Sekizinci Dairesinin, Yükseköğretim Genel Kurulunun yükseköğretime

Katsayı farklılığına karşı çıkanlara göre bu uygulama kişisel başarıyı öne çıkarmayarak fırsat eşitsizliği yaratmaktadır. Ayrıca, öğrencilerin devam edecekleri liseyi belirlerken verdiği, hatta genelde aileleri tarafından verilen kararın, yerleşecekleri yükseköğretim programını da büyük ölçüde etkilemesi adaletsizlik yaratmaktadır.²

Eğitim maliyetleri düşünöldüğünde farklı katsayı uygulaması iktisadi verimlilik açısından önemlidir. Mesleki ortaöğretimin maliyeti genel ortaöğretimin maliyetine göre daha yüksektir. 2002-2006 dönemi ele alındığında öğrenci başına yapılan harcama, 2006 yılı fiyatlarıyla genel ortaöğretim kurumlarında 1283TL iken mesleki liselerinde 2279TL olarak gerçekleşmiştir (Yılmaz, 2007). Yani, meslek liselerinde öğrenci başına yapılan harcama genel liselere göre yaklaşık %80 daha fazladır. Sanayi sektörüne ara eleman yetiştirmek amacıyla daha pahalı bir eğitim verilen meslek liseleri mezunlarının bu amaç yerine üniversitelerdeki genel programlara yönlendirilmesi kaynakların iyi kullanılmamasına ve dolayısıyla verimsizliğe neden olabilecektir. Farklı katsayı uygulaması daha pahalı bir eğitim olan meslek eğitimini alan öğrencileri, yükseköğretimde almış oldukları eğitimin devamı olan meslek programlarına, genel lise mezunlarını ise yükseköğretimdeki genel programlara yönlendirerek iktisadi verimliliğin sağlanmasına katkıda bulunmaktadır.

Katsayı uygulaması tartışmaları genelde tüm mesleki–teknik ortaöğretim kurumları yerine imam hatip liseleri ekseninde olmaktadır. Bunun ilk sebebi imam hatip liselerinin sadece mesleğe yönelik eğitim veren öğretim kurumları olmaması, bunun yanında yüksek öğretime hazırlayıcı programlar uygulamasıdır.³ Katsayı uygulaması tartışmalarının genelde imam hatip liseleri üzerinden olmasının ikinci sebebi ise farklı katsayı uygulamasının başladığı dönemin siyasi yapısıdır. 28 Şubat sürecinin ardından başlayan farklı katsayı uygulamasının genellikle imam hatip liselerine olan talebi azaltmak için alınan bir karar olduğu düşünölmektedir. Aynı dönemde alınan zorunlu eğitimin sekiz yıla çıkarılması kararı da imam hatip liselerinin orta kısımlarının kapatılması suretiyle bu okullara olan talebi azaltmıştır.

girişte katsayı puanı uygulamasının kaldırılmasına ilişkin kararının yürürlüğünü durdurduğu 20.11.2009 tarih ve 2009/6890 no'lu kararındaki gerekçeler.

²Bkz. Yükseköğretim Genel Kurulunun yükseköğretime girişte katsayı puanı uygulamasının kaldırılmasına ilişkin 21.07.2009 tarih ve 1266 sayılı karar gerekçeleri.

³1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun 32. Maddesine göre imam hatip liseleri, imamlık, hatiplik ve Kur'an kursu öğreticiliği gibi dini hizmetlerin yerine getirilmesi ile görevli elemanları yetiştirmek üzere, Milli Eğitim Bakanlığınca açılan ortaöğretim sistemi içinde, hem mesleğe hem yüksek öğrenime hazırlayıcı programlar uygulayan öğretim kurumlarıdır.

Bu çalışmada amacımız, Türkiye’de üniversitelere yerleştirme sisteminde geçmişte uygulanan katsayı farklılığının neden olduğu sonuçları tespit etmektir. Yani, ortaöğretim kurumları türlerinden (örneğin, genel liseler, öğretmen liseleri, imam hatip liseleri ve meslek liseleri), program türlerine (örneğin, öğretmenlik, ilahiyat, meslek programları) katsayı farklılığı uygulamasından dolayı yerleşen (ve yerleşemeyen) aday sayılarını belirlemektir.

Türkiye’deki üniversitelere giriş sistemi pek çok yönden incelenmiştir. Örneğin, öğrencilerin ortaöğretim kurumlarındaki başarılarıyla ÖSS’deki başarıları arasındaki ilişki Kelecioğlu (2003), Oral (1985), Kan (2005) tarafından incelenmiştir. Karakaya ve Tavşancıl (2008), yükseköğretimdeki akademik başarı ile ÖSS puanları arasındaki ilişkileri araştırmıştır. Kelecioğlu (2004), 1999 yılı öncesi yükseköğretime girişte uygulanan iki aşamalı sınavla, daha sonra uygulanan tek aşamalı sınavda alınan puanlar arasındaki ilişkileri incelemiştir. Öğrencilerin özel yetenek sınavlarındaki başarılarıyla ÖSS puanları arasındaki ilişkiler Altinkurt (2006), Ece ve Sazak (2006), Ece (2007) tarafından irdelenmiştir. Çetingül Tamer ve Dülger (2006), öğrencilerin ÖSS başarılarının bölge ve okul türlerine göre değişimini araştırmıştır. Doğan (2009) tercih bildiriminde uygulanan kısıtlama altında oluşan yerleştirmenin adil bir eşleşme olmayacağını göstermiştir. Yakın zamanda yapılan bir çalışmada, Doğan ve Yuret (2010) üniversitelere yerleştirme sisteminde tercih bildirimde uygulanan kısıtlamanın yerleştirmede ne derece etkili olduğunu incelemiştir. Bu çalışmada bildirilebilecek tercih sayısının 24’ten en azından otuza çıkartılması önerilmiştir ve bildirilebilecek tercih sayısı 2010 yılından itibaren ÖSYM tarafından otuza yükseltmiştir.

Üniversitelere giriş sistemi üzerine literatürde yukarıda belirtilen yönlere çalışmalar olmasına rağmen uygulanan katsayı farklılığının yerleştirmeyi hangi ölçüde etkilediğini inceleyen bir araştırma bulunmamaktadır. Son on beş yılda Türkiye gündemini sürekli meşgul eden ve yüz binlerce öğrencinin üniversitelere yerleşmesini etkileyen farklı katsayı uygulamasının etkileri üzerine bilimsel bir araştırma olmadığı için çalışmamız literatürdeki bu önemli boşluğu doldurmak için yapılmıştır.

Bu çalışmada 2005 yılı Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sisteminin verileri kullanılmıştır. Veriler ÖSYS’ye başvuran adayların ÖSS puanları, ağırlıklı ortaöğretim başarı puanları, tercihleri gibi bilgiler ile programların kontenjanları, öğrenci kabul etmekte kullandıkları puan türü gibi bilgilerden oluşmaktadır. Çalışmada izlenen yöntem ise şöyledir. Öncelikle ortaöğretim kurumları ve programlar gruplara ayrılmıştır. Ortaöğretim kurumları mezunlarına ÖSYS’de uygulanacak katsayılar düşünülerek genel liseler, öğretmen liseleri, imam hatip liseleri, meslek liseleri ve diğer liseler adı altında beş gruba ayrılmıştır. Lisans programları ise öğrenci almakta uyguladıkları

katsayılara göre dört gruba ayrılmıştır: genel programlar, öğretmenlik programları, ilahiyat programları, meslek programları. Ortaöğretim kurumlarının ÖSS başarı düzeyleri tespit edilerek karşılaştırmalı analiz yapılmıştır. Daha sonra farklı katsayı uygulaması olmadığı varsayılarak oluşan yerleştirme belirlenmiştir. Bu yerleştirme farklı katsayı uygulaması olduğundaki yerleştirme ile karşılaştırılarak farklı katsayı uygulamasının ne derece etkili olduğu tespit edilmiştir. Son olarak adayların AOBP'sinin mezun olduğu okul türü ve alan/koldan bağımsız olarak aynı katsayıyla çarpılacağı ama mesleğe yönelik eğitim veren programlara yerleştirilirken aynı programları uygulayan meslek lisesi mezunlarına ek puan verileceği düşünülerek bu durumda oluşacak yerleştirme elde edilmiş ve bu yerleştirme farklı katsayı uygulaması olduğundaki yerleştirme ile karşılaştırılmıştır.

Makalenin anlatım düzenine göre ikinci bölümde farklı katsayı uygulamasının ayrıntıları ve geçmişi anlatılmaktadır. Üçüncü bölümde veri setimiz tanıtılıp, ortaöğretim kurumlarının ve üniversite programların gruplandırılması ile ortaöğretim kurumlarının ÖSS başarıları tartışılacaktır. Daha sonra farklı katsayı uygulamasının ve ek puan uygulamasının yerleştirmedeki etkisi açıklanacaktır. Dördüncü bölümde ise sonuç ve değerlendirmelere yer verilmiştir.

2. Farklı Katsayı Uygulaması Nedir?

Farklı katsayı uygulaması, bir yükseköğretim programına yerleşirken adayların puanlarının mezun olunan okul türüne ve alana göre farklı değerlendirilmeye tabii tutulması anlamına gelmektedir. Bir adayın yerleştirmede kullanılan ÖSS puanını (Y-ÖSS puanı) belirleyen üç öge vardır. Birincisi ÖSS puanı, ikincisi Ağırlıklı Ortaöğretim Başarı Puanı⁴ (AOBP) ve üçüncüsü ise AOBP'nin çarpılacağı katsayıdır. Y-ÖSS Puanı şu formüle göre hesaplanır.

$$Y\text{-ÖSS Puanı} = \text{ÖSS Puanı} + c \cdot \text{AOBP}$$

Farklı katsayı uygulaması ile ilgili tartışmalar genelde bu formüldeki *c* katsayısı üzerinden olmaktadır. Farklı katsayı uygulaması altında adayın mezun olduğu okul türü ve alan/kol ile ilgili bir programa yerleştirilmesi söz konusu

⁴Ağırlıklı Ortaöğretim Başarı Puanı, adayın ortaöğretimdeki başarı seviyesine ve mezun olduğu okuldan ÖSS'ye katılan adayların ÖSS puanlarının ortalamasına bağlı olup bu ölçütlere göre yükselmektedir.

olduğunda **c** katsayısı yüksek bir değer alırken, aksi halde düşük bir değer almaktadır.

Yerleştirmede bir diğer önemli etken ise mesleğe yönelik eğitim veren liselerden mezun olan adaylara, aynı mesleğe yönelik eğitim veren programlara yerleştirilirken ek puan verilmesidir. Ek puan, adayın AOBP'sinin belli bir katsayı ile çarpılması sonucu elde edilerek adayın Y-ÖSS puanına ilave edilmektedir. Ek puanın ilave edilmesiyle elde edilen Y-ÖSS puanını Y-ÖSS* ile ifade edersek, $Y-ÖSS* = ÖSS Puanı + c \cdot AOBP + d \cdot AOBP$ şu formüle göre hesaplanmaktadır.

$$Y-ÖSS* Puanı = ÖSS Puanı + c \cdot AOBP + d \cdot AOBP$$

Burada **d** katsayısı adaya verilecek ek puan belirlenirken AOBP'nin çarpıldığı katsayıyı belirtmektedir. **d** katsayısı, mesleğe yönelik program uygulayan liselerden mezun olan adaylar aynı mesleğe yönelik eğitim veren yükseköğretim programlarına yerleştirilirken pozitif bir değer alırken, diğer yükseköğretim programlarına yerleşmeleri söz konusu olduğunda sıfır değerini almaktadır. Genel liselerden mezun adaylar için ise **d** katsayısı hep sıfır değerini almaktadır.

Sonuç olarak ÖSYS'de uygulanan, **c** ve **d** ile belirttiğimiz iki katsayı bulunmaktadır. Tablo 1'de 1999–2011 yılları arasında ÖSYS'de uygulanan katsayılar ve AOBP'nin değer alabileceği aralık verilmiştir. Bu tabloda aday mezun olduğu okul türü ve alan/kol ile ilgisiz bir programa yerleştirildiğinde uygulanacak katsayıyı **c⁻**, ilgili bir programa yerleştirildiğinde uygulanacak katsayıyı **c⁺** belirtmektedir.

Tablo 1. ÖSYS'de uygulanan katsayılar ve AOBP aralığı

	c⁻	c⁺	d	AOBP
1999-2002	0.2	0.5	0.15	[30,80]
2003-2009	0.3	0.8	0.24*	[50,100]
2010-2011	0.12	0.15	0.06	[100,500]

(*)2006 yılında **d** katsayısı olarak 0.08 uygulanmıştır.

Tablo 1'e göre adayın mezun olduğu okul türü ve alan/kol ile ilgili bir programa yerleştirilmesine bağlı olarak farklı katsayı uygulaması (**c** katsayısı), adaylar için 1999–2002 yıllarında [9,24], 2003–2009 yıllarında [25,50] puan aralığında etki yaratırken, 2010 yılında [3,15] puan aralığında bir etki ortaya çıkarmıştır. Yani, en yüksek AOBP'ye sahip adaylar için 1999–2002 yıllarında

24, 2003–2009 yıllarında 50, 2010 yılında ise 15 puanlık bir fark yaratmaktadır. Hesaplanan ÖSS puanları 2003–2009 yıllarında [100,300] aralığında, 2010 yılında ise [100,500] aralığında dağılmaktadır. Yani adayların öğrenci seçme sınavındaki başarıları 2003–2009 yıllarında 200 puanlık, 2010 yılında ise 400 puanlık bir fark ortaya çıkarmaktadır. Dolayısıyla farklı katsayı uygulamasının ortaya çıkardığı puan farkının, adayların ÖSS başarılarının ortaya çıkardığı puan farkına oranı, 2003–2009 yıllarında %12.5 ile %25 arasında iken, 2010 yılında %0.75 ile %3.75 arasında olmuştur.

Ek puan uygulaması (d katsayısı) ise 1999–2002 yıllarında [4.5,12], 2003–2005 ve 2007–2009 yıllarında [12,24] puan, 2006 yılında [4,8] puan aralığında bir etki yaratırken, 2010 yılında [6,30] puan aralığında etkili olmuştur. Yani, AOBP’si olabilecek en yüksek değer olan meslek lisesi mezunu bir aday, aynı mesleğe yönelik eğitim veren yükseköğretim programlarına yerleşirken, genel lise mezunlarına göre 1999–2002 yıllarında 12, 2003–2005 ve 2007–2009 yıllarında 24 puan, 2006 yılında 8 puan ve 2010 yılında 30 puanlık bir avantaj elde etmiştir.

Üniversitelere öğrenci seçme ve yerleştirmede kullanılan ÖSS puanlarının hesaplanmasında mezun olunan okul ve alan türlerine göre farklı katsayılar uygulanmaya Yükseköğretim Kurulunun 30.07.1998 tarihli kararı ile 1999 yılında başlanmıştır. Bu uygulamanın haksızlık yarattığı ve eşitlik ilkesine ayrı olduğu gerekçesiyle açılan davaların tümü Danıştay 8. Dairesi tarafından reddedilmiştir. Bu kararlara gerekçe olarak farklı katsayı uygulaması ile ortaöğretimden mezun olan öğrencilerin ve ortaöğretim kurumlarının ÖSS başarı seviyelerinin ayrı değerlendirilerek eşitsizliğin önlenildiği ve öğrencilerin ilgi, bilgi ve becerilerine göre yönlendirildiği; böylece farklı katsayı uygulamasıyla, öğrencilerin okul ve alan seçimi sonucu oluşturdukları birikimlerin adil bir değerlendirilmeye tabii tutulmasının amaçlandığı gösterilmiştir. Bu kararlar Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulunda yapılan temyiz incelemesi sonucunda onanmıştır.⁵

3 Kasım 2002 genel seçimlerinde Adalet ve Kalkınma Partisi’nin (AKP) tek başına iktidara gelmesiyle birlikte katsayı tartışmaları yeniden alevlenmiştir. Çünkü AKP’nin 2002 seçimi öncesi söylemlerinde, bu uygulamanın eşitliğe aykırı olduğu ve özellikle İmam Hatip Liseleri mezunlarına zulmettiği vurgulanmaktaydı. Nitekim AKP, iktidara geldikten sonra 2004 Mayıs’ında kabul edilen 5171 sayılı, Yükseköğretim Kanunu ve Yüksek Öğretim Personel Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile katsayı farklılığını ortadan kaldırmıştır. Fakat bu kanun Cumhurbaşkanı

⁵Bkz. Danıştay Sekizinci Dairesinin 20.11.2009 tarih ve 2009/6890 no’lu karar gerekçesi.

Ahmet Necdet Sezer tarafından yayımlanması uygun görülmemeyerek Türkiye Büyük Millet Meclisine bir kez daha görüşülmesi için iade etmiştir. AKP'nin tek başına iktidar olarak bu yasaı tekrar görüşmemiştir. Yine de 2008 Mart ayında Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından laiklik ilkesine aykırı eylemlerin odağı haline geldiği gerekçesiyle AKP'nin temelli kapatılması istemiyle açılan davanın iddianamesinde, laiklik aykırı eylemlerin odağı olduğuna dair en önemli dayanaklardan biri farklı katsayı uygulamasını kaldırmaya yönelik söylem ve eylemleri olmuştur.⁶

Temmuz 2007 genel seçimlerinden AKP daha da güçlenerek tek başına iktidar olarak çıkmış, Ağustos 2007'de Cumhurbaşkanlığı'na Abdullah Gül seçilmiş ve Cumhurbaşkanı tarafından Aralık 2007'de YÖK'e, önceki başkanın aksine farklı katsayı uygulamasının sona ermesi gerektiğini savunan yeni bir başkan atanmıştır.

Temmuz 2008'de Anayasa Mahkemesi üyelerinin beşe karşı altı oy çokluğuyla hakkındaki kapatma davası reddedilen AKP'nin farklı katsayı uygulamasını kaldırma isteği devam etmekteydi. Fakat, daha önceki yargı kararlarına göre farklı katsayı uygulamasına dayanak teşkil eden 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 45. maddesi ile 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Yasasının 28., 30. ve 31. maddeleri değiştirilmemiştir. Bu kanunlarda herhangi bir değişiklik yapılmadığı halde, YÖK Genel Kurulu 21 Temmuz 2009 tarihinde almış olduğu kararla yükseköğretime girişte farklı katsayı uygulamasını kaldırmıştır. Özellikle imam hatip liseleri mezunları arasında heyecan yaratan bu kararın yürürlüğü yine Danıştay 8. Dairesince 20 Kasım 2009'da durdurulmuştur. YÖK, bu karara itirazı reddedilince, 17 Aralık 2009 tarihinde aldığı kararla yükseköğretime girişte yine farklı ama farklılığın oldukça küçük olduğu yeni katsayıları belirlemiştir. Buna göre ağırlıklı ortaöğretim başarı puanının aynı alandan programlara yerleşirken 0.15 ile çarpılması, farklı alandan programlara yerleşirken 0.13 ile çarpılması benimsenmiştir. YÖK'ün bu kararının da dava edilmesi uzun sürmemiştir. Danıştay 8. Dairesi bu kararın yürürlüğünü 8 Şubat 2010'da oybirliği ile durdurmuş; YÖK'ün bu karara itirazını ise Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu bir oy farkla (14'e karşı 15 oyla) reddetmiştir. Bunun üzerine 17 Mart 2010'da YÖK Genel Kurulu uygulanacak katsayıları, bir önceki kararına göre farklılığı biraz daha artırarak 0.12 ve 0.15 olarak belirlemiştir. YÖK'ün bu kararının iptali ve yürütmesinin durdurulması istemini Danıştay 8. Dairesi 21 Nisan 2010'da reddetmiş, 2010 ve 2011 yıllarında üniversitelere öğrenci

⁶Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından 14.03.2008 tarih ve Sp.Hz.2008/01 sayılı AKP'nin kapatılması için hazırlanan iddianamede, partinin davaya konu olan eylemlerinden dokuz tanesi katsayı uygulaması hakkındadır.

yerleşirme sisteminde bu katsayılar kullanılmıştır. Son olarak, YÖK Genel Kurulu 1 Aralık 2011 tarihinde katsayının her aday için 0.12 olarak uygulanmasını kararlaştırarak farklı katsayı uygulamasını kaldırmıştır. 2012 yılından itibaren üniversitelere öğrenci yerleşirme sisteminde adaylara eşit katsayılar uygulanmıştır.

3. Katsayı Uygulamasının Yerleşirmedeki Etkisi

Bu çalışmada 2005 yılı Öğrenci Seçme ve Yerleşirme Sistemi verileri kullanılarak katsayı uygulamasının yerleşirmede ne ölçüde etkili olduğu belirlenmiştir.⁷ Veri setimiz içerisinde 2005 yılında ÖSS'ye başvuran 1,852,059 adayın şu bilgileri bulunmaktadır.

- Mezun olduğu okul türü (örneğin; fen lisesi, endüstri meslek lisesi, teknik lise)
- Sayısal, sözel, eşit ağırlık ve dil puan türlerinde almış olduğu ÖSS puanları.
- Ortaöğretim başarı puanı
- Sayısal, sözel ve eşit ağırlık puan türlerinde ağırlıklı ortaöğretim başarı puanları⁸
- Sayısal, sözel, eşit ağırlık ve dil puan türlerinde yerleşirmede kullanılan ÖSS puanları
- Birden yirmi dörde kadar tercih ettiği programlar
- Yerleştiği program

a. Ortaöğretim kurumlarının gruplandırılması

Farklı katsayı uygulamasının yerleşirmedeki etkisini belirleyebilmek için ilk olarak ortaöğretim kurumları mezunlarına ÖSYS'de uygulayacak

⁷Sadece 2005 yılının incelenmesi, sadece 2005 yılına ait verilerin mevcut olmasından dolayıdır. Öğrencilerin tercihleri yıllara göre farklılaşabileceğinden elde edilen sonuçlar da yıllara göre elbet değişebilir. Ama bu kadar büyük bir veri setinde elde edilen sonuçları birkaç yıl içerisinde tersine döndürecek bir tercih değişiminin gerçekleşmesi pek olası değildir. Yine de bu çalışmanın sonuçlarının, 2005 yılı verileri kullanıldığı için bu yılın yerleşmesine özgü olduğunu vurgulamakta yarar vardır.

⁸Adayın dil puan türünde yerleşirmede kullanılan ÖSS puanı hesaplanırken sözel puan türündeki ağırlıklı ortaöğretim başarı puanı kullanılmakta olup, dil puan türünde hesaplanan bir ağırlıklı ortaöğretim başarı puanı bulunmamaktadır.

katsayılar düşünülerek genel liseler, öğretmen liseleri, imam hatip liseleri (İHL), meslek liseleri ve diğer liseler adı altında beş gruba ayrılmıştır.⁹ Düz liseler, Anadolu liseleri, fen liseleri, akşam liseleri, açıköğretim liseleri, çok programlı liseler ve güzel sanatlar liseleri, genel liseler grubunda yer almaktadır. Meslek liseleri grubu ise ticaret meslek liselerini, teknik liseleri, endüstri meslek liselerini, kız meslek liselerini, sağlık meslek liselerini, otelcilik ve turizm meslek liselerini, sekreterlik meslek liselerini ve diğer meslek liselerini (adalet, demiryolu, denizcilik, tapu kadastro gibi) kapsamaktadır. Diğer liseler grubu astsubay hazırlama okulları ile diğer dört kategoriye girmeyen ortaöğretim kurumlarını içermektedir.

2005 yılında ÖSS'ye başvuran 1,852,059 adayın mezun oldukları ortaöğretim kurumlarına göre dağılımı Tablo 2'de gösterilmektedir.

Tablo 2. Adayların mezun oldukları okul türlerine göre dağılımı

Okul Türü	Aday Sayısı	Oran(%)
Genel Liseler	1,359,812	73.4
Öğretmen Liseleri	13,196	0.7
İmam Hatip Liseleri	53,051	2.9
Meslek Liseleri	417,783	22.6
Diğer Liseler	8,217	0.4

Adayların %73.4'ü genel liselerden mezun iken, %22.6'sı meslek liselerinden, %2.9'u imam hatip liselerinden mezundur. Yani, genel lise mezunları sayısı, meslek liseleri mezunları sayısının yaklaşık 3.3 katı olup; meslek liseleri mezunları sayısı ise İHL mezunları sayısının yaklaşık sekiz katıdır.

b. Ortaöğretim kurumlarının ÖSS başarı seviyeleri

Farklı katsayı uygulamasındaki temel etkenlerden biri, farklı türde ortaöğretim kurumlarında verilen eğitimin niteliğinin farklı olması ve dolayısıyla ortaöğretim kurumlarının ÖSS başarı seviyelerinin türlerine göre değişmesidir. Meslek liselerinin başarı seviyesinin genel liselere göre daha düşük olduğu bilinmektedir. Katsayı tartışmasının genelde İHL ekseninde olması, İHL mezunlarının başarı seviyeleri hakkında merak uyandırmaktadır.

⁹Türkiye'de 2005 yılında 136 farklı türde ortaöğretim kurumu mevcuttur (bkz. 2005 Yılı Öğrenci Seçme Sınavı Kılavuzu).

Bu nedenle okul türlerinin ÖSS'deki başarıları analiz edilmiştir. Bu amaçla öncelikle ÖSS puan ortalamaları, daha sonra ÖSS puanlarının dağılım fonksiyonları incelenmiştir.

Tablo 3'te okul türlerine göre sayısal, sözel, eşit ağırlıklı ve dil ÖSS puan türlerinde 185'ten yüksek puan alan adayların oranları ve puan ortalamaları verilmiştir.

Tablo 3. ÖSS puan türlerinde 185'ten yüksek puan alan adayların okul türlerine göre oranları ve puan ortalamaları

	ÖSS-SAY(>185)		ÖSS-SÖZ (>185)		ÖSS-EA (>185)		ÖSS-DİL (>185)	
	Oran (%)	Puan Ort.	Oran (%)	Puan Ort.	Oran (%)	Puan Ort.	Oran (%)	Puan Ort.
Genel Liseler	20.3%	220.0	56.9%	217.8	42.5%	211.7	2.1%	249.5
Öğretmen Liseleri	46.2%	232.6	80.7%	228.0	78.8%	219.5	17.1%	255.6
İmam Hatip Liseleri	4.5%	204.6	52.1%	221.7	30.4%	205.4	0.4%	231.1
Meslek Liseleri	3.1%	207.3	18.2%	207.5	8.0%	200.5	0.1%	220.8

185'ten daha yüksek ÖSS puanı alan adaylarla ilgilenmemizin sebebi, 2005 yılında bir lisans programını tercih edebilmek için o programın öğrenci kabul ettiği puan türünde en azından 185 puan alınması zorunluluğudur. Örneğin, genel lise mezunlarının %42.5'i, öğretmen liseleri mezunlarının %78.8'i, İHL mezunlarının %30.4'ü ve meslek liseleri mezunlarının %8'i eşit ağırlıklı puan ile öğrenci kabul eden programları tercih etme hakkı kazanmışlardır. Öğretmen liseleri her dört puan türünde de hem 185 barajını geçme oranında hem de bu barajı geçen öğrencilerinin puan ortalamalarında diğer okul türlerine göre daha başarılıdır. Bu iki ölçütü beraber ele alırsak sayısal puan türünde genel liseler, imam hatip ve meslek liselerinden; sözel puan türünde genel liseler ve imam hatip liseleri, meslek liselerinden; eşit ağırlık puan türünde genel liseler, imam hatip liselerinden ve imam hatip liseleri, meslek liselerinden daha başarılıdır. Sözel puan türünde imam hatip liselerine göre genel liselerden daha büyük oranda aday 185'ten daha yüksek puan alırken, bu adaylar daha düşük puan ortalamasına sahiptir. Sayısal puan türünde ise imam hatip liselerinden meslek liselerine göre daha yüksek oranda aday 185 puan barajını geçerken bu adaylar daha düşük puan ortalamasına sahiptir.

Adayların sözel ÖSS puanların dağılımı seçilen aralıklar için Tablo 4'te incelenmiştir.

Tablo 4

Puan Aralığı Okul Türü	(300,280]	(280,260]	(260,240]	(240,220]	(220,200]	(200,180]	(180,160]	<160
Genel Liseler	2,450	16,479	102,525	217,715	253,112	237,834	202,709	326,942
Öğretmen Liseleri	91	677	2,509	3,478	2,569	1,628	893	1,349
İmam Hatip Liseleri	7	696	5,219	8,517	8,130	6,556	5,081	18,845
Meslek Liseleri	1	271	3,239	13,664	28,325	42,592	55,953	273,725
(a) Okul türlerine göre ÖSS-SÖZ puanının seçilmiş aralıklardaki frekansları								
Genel Liseler	0.2%	1.2%	7.5%	16.0%	18.6%	17.5%	14.9%	24.0%
Öğretmen Liseleri	0.7%	5.1%	19.0%	26.4%	19.5%	12.3%	6.8%	10.2%
İmam Hatip Liseleri	0.0%	1.3%	9.8%	16.1%	15.3%	12.4%	9.6%	35.5%
Meslek Liseleri	0.0%	0.1%	0.8%	3.3%	6.8%	10.2%	13.4%	65.5%
(b) Okul türlerine göre ÖSS-SÖZ puanlarının seçilmiş aralıklardaki oranı(%)								

Tablo 4(a)'da mezun oldukları okul türlerine göre adayların sözel ÖSS puanlarının seçilmiş aralıklardaki frekansları verilmiştir. Örneğin, 260–280 aralığında sözel ÖSS puanına sahip adaylardan 16,479'u genel lise, 677'si öğretmen lisesi, 696'sı İHL, 271'i meslek lisesi mezunudur. Tablo 4(b) ise okulların mezunların yüzde kaçının bu aralıklarda puan aldığını vermektedir. Örneğin, genel lise mezunlarının %0.2'si 280–300 aralığında, %1.2'si 260–280 aralığında, %7.5'i 240–260 aralığında, %16'sı 220–240 aralığında, %18.6'sı 200–220 aralığında, %17.5'i 180–200 aralığında, %14.9'u 160–180 aralığında puan alırken, %24'ü 160'dan daha düşük puan almıştır. Tablo 4(b)'deki puan aralıkları çoğaltılarak okul türlerine göre dört ÖSS puan türünün birikimli (kümülatif) dağılımı ekler bölümünde Şekil 1'de verilmiştir. Birikimli dağılım fonksiyonlarından ortaöğretim kurumlarının ÖSS başarıları ile ilgili şu sonuçlara varılabilir.

- i. Tüm puan türlerinde öğretmen liselerinin puan dağılım fonksiyonu, diğer ortaöğretim kurumlarının puan dağılım fonksiyonlarına birinci dereceden tesadüfi üstünlük sağlamıştır.¹⁰ Yani, herhangi bir puan türünde verilen herhangi bir puan düzeyi için, bu puan düzeyinden daha yüksek bir puan alma ihtimali öğretmen liseleri mezunu bir

¹⁰ f dağılımının birikimli dağılım fonksiyonu tüm tanım kümesinde g dağılımının birikimli dağılım fonksiyonundan daha düşük değer alıyorsa; f , g 'ye birinci dereceden tesadüfi üstünlük (first order stochastic dominance) sağlar(bkz. Mas-Colell, Whinston ve Green, chp. 6).

aday için, diğer ortaöğretim kurumlarından mezun bir adaya göre daha yüksektir. Dolayısıyla, öğretmen liseleri diğerlerinden daha başarılıdır.

- ii. Sayısal, eşit ağırlıklı ve dil puan türlerinde genel liseler imam hatip liselerinden, imam hatip liseleri de meslek liselerinden daha başarılıdır.
- iii. Sözel puan türünde genel liseler ve imam hatip liseleri, meslek liselerinden daha başarılıdır.

c. Yüksek öğretim programlarının gruplandırılması

Üniversitelerdeki lisans programlarını öğrenci almakta uyguladıkları katsayılar göre dört gruba ayırdık: genel, öğretmenlik, ilahiyat ve meslek programları. Genel programlar, fen–edebiyat, mühendislik, tıp, diş hekimliği, eczacılık, hukuk, iktisadi ve idari bilimler, siyasal bilgiler, iletişim v.b. fakültelerinin programları olup, bu programlara öğrenci kabul edilirken genel liselerin ve öğretmen liselerinin ilgili alanlarından mezunlarına 0.8 katsayısı, diğerlerine ise 0.3 katsayısı uygulanmaktadır. Öğretmenlik programları eğitim fakültelerinin programları olup¹¹ öğrenci kabul ederken genel liselerin ve öğretmen liselerinin ilgili alanlarından mezunlarına 0.8 katsayısını, diğerlerine 0.3 katsayısını uygulamaktadırlar. Ayrıca, öğretmenlik programları, öğretmen liseleri mezunlarına Tablo 1’de belirtildiği gibi 0.24 katsayısı aracılığıyla ek puan vermektedir. İlahiyat programları ilahiyat fakültesi programları olup, öğrenci kabul ederken sadece İHL mezunlarına 0.8 katsayısı uygulayıp ve ayrıca ek puan vermektedirler. Meslek programları ise meslek yüksekokulları ve fakültelerinin lisans programları ile teknik eğitim fakültelerinin programlarından oluşup, öğrenci kabul ederken sadece ilgili alanlardan mezun olan meslek lisesi mezunlarına 0.8 katsayı uygularken, bu adaylara ayrıca ek puan vermektedirler.

Lisans programlarının yanı sıra adaylar önlisans ve açıköğretim programlarına yerleşebilirler. Önlisans programlarının büyük çoğunluğu

¹¹Eđitim fakültelerine bağlı anaokulu öğretmenliği, okul öncesi öğretmenliği, görme engelliler öğretmenliği, işitme engelliler öğretmenliği, zihinsel engelliler öğretmenliği, üstün zekâlılar öğretmenliği programları (altı adet program, toplam kontenjanları: 3361) hem öğretmen liselerinin hem de meslek liselerinin ilgili alanlarından mezun olan adaylara ek puan vermektedirler. Bu programlar öğretmenlik programlarına dâhil edilmek veya kendileri için ayrı bir program türü tanımlanmak yerine meslek programlarına dâhil edilmiştir.

sınavsız geçiş sistemine göre öğrenci kabul etmektedirler.¹² Açıköğretim programlarının ise genelde kontenjanı olmayıp, belli bir ÖSS puanına sahip her aday tercih ettiği takdirde bu programlara yerleşebilmektedirler.¹³ 2005 yılında lisans, önlisans ve açıköğretim programlarının sayıları ile bunlara yerleşen aday sayıları Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5. Program Bilgileri

Program türü	Program sayısı	Yerleşen Aday Sayısı
Lisans	4,021	197,474
Genel	2,949	137,905
Öğretmenlik	543	35,159
İlahiyat	30	1,052
Meslek	499	23,358
Lisans (kontenjanı dolmayan)	99	1,072
Açıköğretim (lisans)	7	143,950
Önlisans (örgün ve açıköğretim)	3,915	265,567

Kontenjanı dolan lisans programlarından 2949 genel programın 137,905 kontenjanı, 543 öğretmenlik programının 35,149 kontenjanı, 30 ilahiyat programının 1,052 kontenjanı, 499 meslek programının 23,358 kontenjanı bulunmaktadır. Bu programların kontenjanları ile ortaöğretim kurumlarından mezun olan aday sayıları kıyaslandığında şu sonuç görülmektedir. Öğretmenlik programlarının kontenjanları, öğretmen liseleri mezunlarının yaklaşık iki buçuk katı; genel programların kontenjanları, genel lise mezunlarının yaklaşık onda biri; meslek programlarının kontenjanları, meslek liseleri mezunlarının yaklaşık on sekizde biri ve ilahiyat programlarının kontenjanları, imam hatip liseleri mezunlarının yaklaşık ellide biridir. Yani farklı katsayı uygulamasında mevcut lisans programları kontenjanları ile bu programlara yüksek katsayı ile girebilecek aday sayıları oranlandığında en şanssız durumdakilerin imam hatip liseleri mezunları olduğu görülmektedir.

¹²2005 yılında önlisans programlarının yüzde birinden daha azına ÖSS puanlarına göre yerleştirme yapılırken, diğerlerinde öncelik sınavsız geçiş hakkı bulunan adaylara verilip, ÖSS puanları ancak kontenjan dolmadığı zaman kalan boş kontenjanlar için adaylar yerleştirirken dikkate alınmaktadır.

¹³2005 yılında sadece iki açıköğretim lisans programı (İngilizce öğretmenliği ve okul öncesi öğretmenliği) için kontenjan sınırlaması vardır. Diğer açıköğretim lisans programlarına herhangi bir türden 160 ÖSS puanı alan adaylar tercih ettikleri takdirde yerleşebilirler.

Yerleşen adayların ortaöğretim kurumları ve programlara göre dağılımı Tablo 6(a)'da, ortaöğretim kurumlarından yerleşen adayların program türlerine hangi oranlarda yerleştiği ise Tablo 6(b)'de verilmiştir.

Tablo 6

Program Türü	Lisans				Açıköğretim	Önlisans ve Lisans(kon. dolmayan)	Yerleşemeyen
	Genel	Öğretmenlik	İlahiyat	Meslek			
Okul Türü							
Genel Liseler	136,068	30,057	32	15,415	110,163	114,791	953,286
Öğretmen Liseleri	1,167	4,931	0	400	645	373	5,680
İmam Hatip Liseleri	384	82	1,020	85	6,073	155,93	29,814
Meslek Liseleri	276	89	0	7,453	26,334	135,554	248,077
Diğer	10	0	0	5	735	328	7,139
(a) Yerleşen adayların ortaöğretim kurumları ve programlara göre dağılımı							
Genel Liseler	10.01%	2.21%	0.00%	1.13%	8.10%	8.44%	70.10%
Öğretmen Liseleri	8.84%	37.37%	0.00%	3.03%	4.89%	2.83%	43.04%
İmam Hatip Liseleri	0.72%	0.15%	1.92%	0.16%	11.45%	29.39%	56.20%
Meslek Liseleri	0.07%	0.02%	0.00%	1.78%	6.30%	32.45%	59.38%
Diğer	0.12%	0.00%	0.00%	0.06%	8.94%	3.99%	86.88%
(b) Ortaöğretim kurumlarından yerleşen adayların programlara yerleşme oranları							

Genel lise mezunlarının %70.1'i, öğretmen liseleri mezunlarının %43'ü, imam hatip liseleri mezunların %56.2'si ve meslek liseleri mezunlarının %59.4'ü herhangi bir programa yerleşememişlerdir. Yani, üniversitelere yerleşme oranı en düşük olan ortaöğretim kurumu türü genel liselerdir. Sadece lisans programlarının düşünürsek, öğretmen liseleri mezunlarının %49.2'si, genel lise mezunlarının %13.4'ü, imam hatip liseleri mezunların %3'ü ve meslek liseleri mezunlarının %1.9'u lisans programlarına yerleşmişlerdir.

Katsayı uygulamasının etkilerini daha net gözlemleyebilmek için program türlerinin aldığı öğrenci profilleri Tablo 6'dan incelendiğinde şu sonuçlar ortaya çıkmaktadır: Genel lisans programları kontenjanlarının %98.7'sini genel lise mezunları; öğretmenlik programları kontenjanlarının %85.5'ini genel lise mezunları ile %14'ünü öğretmen liseleri mezunları; ilahiyat programları kontenjanlarının %97'sini imam hatip liseleri mezunları; meslek programlarının %66'sını genel lise mezunları ve %31.8'ini meslek liseleri mezunları; önlisans programlarının %43'ünü genel lise mezunları ve %50.8'ini meslek liseleri mezunları doldurmuşlardır.

d. Farklı katsayı uygulaması olmadığında oluşacak yerleştirme

Mezun oldukları okul türlerine göre farklı katsayılar uygulanmadığı varsayılarak adaylar ÖSYS’de kullanılan eşleşme (yerleştirme) algoritması vasıtasıyla programlara yerleştirilmiştir.¹⁴ ÖSYS’de kullanılan eşleşme algoritması, adayların ve programların bilgilerini (adayların ÖSS puanları, ortaöğretim başarı puanları, mezun oldukları ortaöğretim kurumları gibi; programların kontenjanları, öğrenci almakta uyguladıkları ÖSS puan türü gibi) veri olarak alıp adaylar ile programları eşleştiren, yani yerleştirmeyi elde eden algoritmadır. Oldukça detaylı olan bu algoritma¹⁵ hakkında Balinski ve Sönmez (1999) ile Doğan ve Yuret (2010: 85-87)’den bilgi edinilebilir.¹⁶

Farklı katsayı uygulanmadığında oluşacak yerleştirmeyi tespit ederken adayların ve programların tüm verilerinin farklı katsayı uygulanan sistemdeki veriler olduğu varsayılmıştır. Yani, katsayı uygulaması olmaması halinde adayların sınava daha farklı isteklerle hazırlanıp puanlarının değişebileceği veya daha farklı tercihler yapabilecekleri gibi faktörlerin etkisi elde edilen yerleştirme sonuçlarında gözükmemektedir.¹⁷ Ayrıca, adayların girebilmek için

¹⁴İkinci bölümdeki gösterime göre tüm adaylar için $c=0.8$ ve $d=0$ uygulanacağı varsayılmıştır. Yani, programlara yerleştirilirken tüm adayların AOBP’sinin mezun oldukları okul türü ve alan/kol düşünülmezsizin 0.8 katsayısıyla çarpılacağı ve mesleğe yönelik eğitim veren programlara yerleştirilirken hiçbir adaya ek puan verilmeyeceği varsayılmıştır.

¹⁵Kullanılan eşleşme algoritması Matlab yazılımında programlanarak çalıştırılmış olup, bu algoritma ile öğrencilerin programlara yerleşmesi yaklaşık bir buçuk saat sürmektedir.

¹⁶Balinski ve Sönmez (1999), ÖSYS’de kullanılan algoritmanın Gale-Shapley üniveriste-optimal eşleştirme algoritmasına denk olduğunu ve etkin olmadığını, ÖSYS’de bu algoritma yerine etkin bir algoritma olan Gale-Shapley öğrenci-optimal algoritmasının kullanılmasını önermiştir. Doğan ve Yuret (2011) ise bu iki algoritmanın oluşturduğu yerleştirmenin ÖSYS’de çok da farklı olmadığını, 2005 yılında iki algoritma arasında sadece altı öğrencinin yerleştiği programın değiştiğini belirlemiştir. Yerleştiği program değişen öğrenci sayısının bu denli küçük olmasının sebebi ise öğrencilerin daha başarılı olduğu alan ile ilgili programları daha çok tercih etmeleridir.

¹⁷2005 yılı ÖSYS’inde tüm tercih haklarını dolduran adayların oranı %22.6’dır. Farklı katsayı uygulaması olmadığında yerleştirmenin tespitinde tercihlerinin tamamını dolduran adaylar için Doğan ve Yuret (2010)’da uygulanana benzer bir yöntemle yeni tercihler tahmin edebiliriz. Fakat bu durumda yeni tercihlerin tahmininde oluşacak belirsizlik, farklı katsayı uygulaması olmadığında oluşacak yerleştirme

yoğun rekabet yaşadığı programlar kontenjanı dolan 4021 örgün lisans programı olduğu için farklı katsayı uygulamasının bu programlara olan yerleştirmelerdeki etkisine odaklanılmıştır.

2005 ÖSYS'si için farklı katsayı uygulaması olmadığı varsayılarak tespit edilen yerleştirme sonuçlarının, oluşturduğumuz ortaöğretim kurumları ve lisans programları gruplarına göre dağılımı Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7. Farklı katsayı uygulaması olmadığında gerçekleşen yerleştirmenin ortaöğretim kurumları ve lisans programlarına göre dağılımı

Program Türü Okul Türü	Genel	Öğretmenlik	İlahiyat	Meslek
Genel Liseler	134,163	33,477	35	18,823
Öğretmen Liseleri	1,504	1,458	0	202
İmam Hatip Liseleri	1,203	167	1,017	159
Meslek Liseleri	1,008	56	0	4,171

Tablo 6'da verilen katsayı farklılığı altında oluşan yerleştirme ile Tablo 7'de verilen katsayı uygulaması olmadığında gerçekleşen yerleştirmenin kıyaslanmasından elde edilen farklı katsayı uygulaması ortadan kalktığında yerleştirmede oluşacak değişim Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8. Farklı katsayı uygulaması ortadan kalktığında yerleştirmedeki değişimin ortaöğretim kurumları ve lisans programlarına göre dağılımı

Program Türü Okul Türü	Genel	Öğretmenlik	İlahiyat	Meslek	Toplam
Genel Liseler	-1,905	3,420	3	3,408	4,926
Öğretmen Liseleri	337	-3,473	0	-198	-3,334
İmam Hatip Liseleri	819	85	-3	74	975
Meslek Liseleri	732	-33	0	-3,282	-2,583

Katsayı uygulaması ortadan kalktığında oluşan yerleştirmede genel lise mezunlarının sayısı 4926 ve imam hatip liseleri mezunlarının sayısı 975 artarken, öğretmen liseleri mezunlarının sayısı 3334 ve meslek liseleri mezunlarının sayısı 2583 azalmıştır. Genelde, katsayı uygulaması olmaması, genel lise ve imam hatip liseleri mezunlarının lehine olurken, öğretmen liseleri ve meslek liseleri mezunlarının aleyhine olmuştur.

üzerinde de belirsizlik yaratacağından, adayların tercihlerinin aynı olacağı varsayılmıştır.

Genel lise mezunları, farklı katsayı uygulaması olduğunda, meslek programlarına yerleşmede meslek liseleri mezunlarına göre ve öğretmenlik programlarına yerleşmede öğretmen liseleri mezunlarına göre dezavantajlı iken, dezavantaj ortadan kalktığında bu programlara yerleştirilmeleri önemli ölçüde, sırasıyla 3408 ve 3420 artmıştır. Bunun altındaki önemli etken ise mezuniyet sonrası işe atanma ihtimali diğerlerine nazaran daha yüksek olan meslek programları grubundaki teknik eğitim fakülteleri programları ile öğretmenlik programlarına genel lise mezunlarının oldukça rağbet etmesidir. Farklı katsayı uygulaması altında imam hatip liselerine göre dezavantajlı oldukları ilahiyat programlarını tercih etmekte pek istekli olmadıklarından bu programlara yerleştirilmeleri sadece üç artmıştır.

Öğretmen liseleri mezunları katsayı uygulaması altında öğretmenlik programlarına yerleşmede diğer adaylara göre daha avantajlı iken, ilahiyat programlarına yerleşmede imam hatip liseleri mezunlarına göre ve meslek programlarına yerleşmede meslek liseleri mezunlarına göre dezavantajlıdır. Avantaj ortadan kalktığı için öğretmenlik programlarına yerleştirmeleri 3473 (%70 oranında) azalmıştır. Genel lise mezunlarının boşalttıkları genel program kontenjanlarına yerleştirilmeleri ve özellikle öğretmenliklere yerleşemeyen mezunlarının genel programlara yerleştirilmeleri dolayısıyla genel programlara yerleştirilmeleri 337 artmıştır. Dezavantajlı durumları ortadan kalkmasına rağmen ilahiyat programlarını pek tercih etmediklerinden bu programlara yerleştirilmeleri değişmezken, meslek programlarına yerleştirilmeleri 198 azalmıştır.¹⁸

İmam hatip liseleri mezunları katsayı uygulaması olmadığında ilahiyat programlarına yerleşmedeki avantajlarını yitirirken, diğer programlara yerleşmedeki dezavantajlı hallerinden kurtulmuşlardır. Bunun sonucunda genel programlara yerleştirilmeleri 819 (yaklaşık üç kat), öğretmenlik programlarına yerleştirilmeleri 85 ve meslek programlarına yerleştirilmeleri 74 artmıştır. İlahiyat programlarına yerleştirilmeleri ise sadece üç azalmıştır.¹⁹

¹⁸Bu azalma hem meslek liseleri ve hem de öğretmen liseleri mezunlarına ek puan veren altı adet programı (bkz. dipnot 8) meslek programları grubuna katmamızdan kaynaklanmaktadır. Farklı katsayı uygulaması olmadığında öğretmen liseleri mezunlarının bu altı programa olan yerleştirmeleri 249 azalmış; bu programlar dışındaki meslek programlarına olan yerleştirilmeleri 51 artmıştır.

¹⁹Farklı katsayı uygulaması altında İmam Hatip Lisesi (İHL) mezunlarına yüksek katsayı uygulayan sadece iki program bulunmaktadır: i) İlahiyat Programı, ii) İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği Programı. Yani, yüksek katsayı ile yerleşebileceği programlar açısından en çok kısıtlanan öğrenciler İHL mezunlarıdır. Farklı katsayı uygulaması olmadığında öğrencilerin tercihlerinin

Meslek liseleri mezunları katsayı uygulaması olmadığında meslek programlarına yerleşmedeki avantajlarını kaybettiğinden bu programlara yerleştirmeleri 2583 (yaklaşık %45 oranında) azalmıştır. Öte yandan genel programlara yerleştirmeleri 732 artarken, öğretmenlik programlarına yerleştirmeleri ise 33 azalmıştır.

Katsayı uygulamasının etkisini genel programlar, öğretmenlik, ilahiyat ve meslek programları grupları için inceledikten sonra daha detaylı sonuçlar için fakültelere olan yerleştirilmeler de göz önüne alınmıştır. Bu amaçla programlar bağlı bulunduğu fakültelere göre gruplanmıştır. Ekler bölümünde Tablo 11’de katsayı uygulaması olduğunda ve olmadığında gerçekleşen yerleştirme sonuçlarının fakültelere ve ortaöğretim kurumlarına göre dağılımı verilmiştir. Bu tablodaki yerleştirme sonuçları mukayese edilerek katsayı uygulaması ortadan kalktığında yerleştirmede oluşacak değişim elde edilerek Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9. Farklı katsayı uygulaması kaldırıldığında yerleştirmedeki değişimin ortaöğretim kurumları ve fakültelere göre dağılımı

Fakülte Türü	Okul Türü	Genel Liseler	Öğretmen Liseleri	İmam Hatip L.	Meslek Liseleri
Fen ve Edebiyat		-780	94	493	186
İktisadi ve İdari Bilimler		-360	70	143	146
Eğitim		3,420	-3,473	85	-33
Mühendislik ve Mimarlık		-255	117	37	98
Teknik Eğitim		2,990	-235	48	-2,801
Meslek Yüksekokul ve Fak.		418	37	26	-481
İletişim		-165	9	66	90
Tıp		1	-2	1	0
Hukuk		-53	-1	31	22
Ziraat		-85	14	7	64
Veterinerlik		-21	15	1	5
Dil Tarih ve Coğrafya		-5	3	4	-1
Orman		-14	6	1	7
İlahiyat		3	0	-3	0

değişebileceği düşünülürse, farklı katsayı uygulaması altında en çok kısıtlanan İHL mezunlarının tercihlerindeki değişim, diğer öğrencilerin tercihlerindeki değişimden daha az olmayacaktır. Bu nedenle öğrencilerin tercihlerinin aynı olacağı varsayımı kaldırılırsa, İHL mezunlarının yerleştirilmelerindeki iyileşme, öğrencilerin tercihlerinin aynı olacağı varsayımı altında elde edilen sonuçtan daha az olamaz.

Su Ürünleri	-23	1	-1	23
Diş	-3	2	0	1
Eczacılık	0	-1	1	0
Siyasal Bilgiler	-1	1	0	0
Güzel Sanatlar	-18	4	2	6
Denizcilik	-5	0	0	5
Diğer ²⁰	-118	5	33	80

Tablo 9’da fakülteler toplam kontenjanlarına göre sıralanmıştır. Katsayı uygulaması ortadan kalktığında genel liselerden eğitim fakültelerine 3420, teknik eğitim fakültelerine 2990, meslek fakülte ve yüksekokullarına 418 daha fazla aday yerleşmiştir. Öğretmen liselerinden mühendislik–mimarlık fakültelerine 117, fen edebiyat fakültelerine 94, iktisadi idari bilimler fakültelerine 70 daha fazla aday yerleşmiştir. Bunun ana sebebi öğretmen liseleri mezunlarından eğitim fakültelerine yerleştirilenlerin sayısının 3473 azalması ve yerleşemeyen adayların daha sonraki tercihlerine yerleşmeleridir. İmam hatip liselerinden fen edebiyat fakültelerine 493, iktisadi ve idari bilimler fakültelerine 143, eğitim fakültelerine 85, iletişim fakültelerine 66, teknik eğitim fakültelerine 48, mühendislik–mimarlık fakültelerine 37 ve hukuk fakültelerine 31 daha fazla aday yerleşmiştir. Meslek liselerinden ise fen edebiyat fakültelerine 186, iktisadi ve idari bilimler fakültelerine 146, mühendislik–mimarlık fakültelerine 98, iletişim fakültelerine 90 ve ziraat fakültelerine 64 daha fazla aday yerleşmiştir.

Farklı katsayı uygulaması olmadığında mezun oldukları okul türü bakımından öğrenci profilleri en çok değişecek fakülteler sırasıyla eğitim, teknik eğitim, fen–edebiyat, meslek, iktisadi ve idari bilimler, mühendislik–mimarlık, iletişim, ziraat ve hukuk fakülteleri olacaktır.

Adayların yerleştikleri programların kaçınıcı tercihleri olduğu hem adaylar hem de programlar açısından önemlidir. Eğer bir öğrenci yerleştiği programı daha üst sıralarda tercih etmişse, o programa devam ederken motivasyonu daha yüksek olacaktır. Bu nedenle programlar da kabul ettikleri öğrencilerin kendilerini daha üst sıralarda tercih ederek yerleşmelerini istemektedirler. Farklı katsayı uygulaması adayların yerleştikleri programları değiştirebildiği için adayların hangi tercihlerine yerleştiklerini de etkileyebilmektedir. Tablo 10’da farklı katsayı uygulaması olduğunda ve

²⁰Diğer kategorisi yurtdışındaki üniversitelerin fakültelerini, Gülhane Askeri Tıp Akademisini ve Yabancı Diller Yüksekokullarını göstermektedir.

ortadan kalktığında okul türlerine göre adayların ortalama kaçınıcı tercihlerine yerleştikleri gösterilmiştir.

Tablo10: Faklı katsayı uygulaması olduğunda ve olmadığında ortaöğretim kurumlarına göre adayların ortalama kaçınıcı tercihlerine yerleştiklerinin dağılımı

Okul Türü	Mevcut durumda	Katsayı farklılığı olmadığında
Genel Liseler	9.2	8.4
Öğretmen Liseleri	4.8	7.2
İmam Hatip Liseleri	5.3	3.6
Meslek Liseleri	4.1	5.0

Mezunlarının ortalama kaçınıcı tercihlerine yerleşmesi ölçütü bakımından da farklı katsayı uygulamasının ortadan kalkması genel liselerin ve imam hatip liselerinin lehine olurken, öğretmen liselerinin ve meslek liselerin aleyhine olmuştur. Örneğin, genel lise mezunlarının yerleştikleri programlar farklı katsayılar uygulandığında ortalama 9.2'nci tercihleri olurken, farklı katsayı uygulaması ortadan kalktığında ortalama 8.4'üncü tercihleri olmuştur. Yani, daha üst tercihlerine yerleşerek avantaj sağlamışlardır.

e. Ek puan uygulamasının yerleştirmedeki etkileri

Bir önceki bölümde adayların katsayı açısından tamamen eşit koşullar altında olduğunda oluşan yerleştirme incelenmiştir. Yani, programlara yerleştirilirken tüm adayların AOBP'sinin mezun olduğu okul türü ve alan/kol düşünülmezsizin 0.8 katsayısıyla çarpılacağı ve mesleğe yönelik eğitim veren programlara yerleştirilirken hiçbir adaya ek puan verilmeyeceği (tüm adaylar için $c=0.8$ ve $d=0$) düşünülmüştür. Bu bölümde ise tüm adayların AOBP'sinin mezun olduğu okul türü ve alan/koldan bağımsız olarak 0.8 katsayısıyla çarpılacağı ama mesleğe yönelik eğitim veren programlara yerleştirilirken aynı programları uygulayan meslek lisesi mezunlarına ek puan verileceği (tüm adaylar için $c=0.8$ ama $d=0.24$) düşünülerek oluşan yerleşme incelenmiştir.

2005 yılı ÖSYS'sinde farklı katsayılar uygulanmayıp sadece ek puan verildiğinde genel olarak şu değişimler olmaktadır: i) Genel lise mezunlarının genel programlara yerleştirilmeleri 1474 azalırken, meslek programlarına olan yerleştirilmeleri 381 artmıştır. ii) İmam hatip liseleri mezunlarının genel programlara yerleştirilmeleri 814, öğretmenlik programlarına yerleştirilmeleri 77 ve meslek programlarına yerleştirilmeleri 48 artmıştır. iii) Meslek liseleri mezunlarının genel programlara yerleştirilmeleri 645 artarken, meslek programlarına yerleştirilmeleri 370 azalmıştır.

Sonuç olarak sadece ek puan verilmesinden en kârlı çıkan ortaöğretim kurumu imam hatip liseleri olmaktadır. Çünkü önceden farklı katsayı uygulamasıyla dezavantajlı oldukları programlara yerleştirmeleri oldukça artarken, zaten diğer lise mezunlarıncı pek rağbet görmeyen ilahiyat programlarına yerleştirmeleri değişmemiştir. İmam hatip liseleri kadar olmasa da meslek liseleri de bu değişiklikten kârlı çıkmıştır. Meslek liseleri mezunlarının genel programlara yerleştirilmeleri artarken, meslek programlarına yerleştirilmeleri, genel programlara yerleştirilmelerindeki artışın yaklaşık yarısı kadar azalmıştır. Genel lise mezunları sadece ek puan verilmesinden oldukça olumsuz etkilenmiştir. Meslek programlarına yerleştirilmeleri artarken, genel programlara yerleştirilmeleri bu artışın yaklaşık dört katı kadar azalmıştır. Öğretmen liseleri mezunları ise bu değişiklikten az da olsa olumsuz yönde etkilenmiştir. Meslek programlarına yerleştirilmeleri artarken, öğretmenlik ve genel programlarına yerleştirilmeleri de azalmıştır.

4. Sonuç ve Değerlendirme

Bu çalışmada 1999-2011 yılları arasında uygulanan, 2003 yılında küçük, 2010 yılında ise uzun uğraşlar sonucu büyük bir değişim geçiren farklı katsayı uygulamasının yerleştirmede ne denli etkili olduğu tespit edilmiştir. Adayların tamamen eşit katsayılar ile yerleştirilmesinden genel liseler ve imam hatip liseleri kârlı, öğretmen liseleri ve meslek liseleri zararlı çıkmışlardır. 2005 yılı verileriyle yapılan analizde farklı katsayı uygulaması olmadığı durumda genel lise mezunlarından meslek programlarına yerleşen sayısında 3408 artış, imam hatip liseleri mezunlarından genel programlara yerleşen sayısında 819 artış ve meslek liseleri mezunlarından genel programlara yerleşen sayısı 732 artış olacağı tespit edilmiştir. Farklı katsayı uygulaması olmadığında mezun oldukları okul türü bakımından öğrenci profilleri en çok değişecek fakülteler sırasıyla eğitim, teknik eğitim, fen–edebiyat, meslek, iktisadi ve idari bilimler, mühendislik–mimarlık, iletişim, ziraat ve hukuk fakülteleri olacaktır.

Adayların puanları hesaplanırken mezun olduğu okul türü ve alandan bağımsız olarak eşit katsayılar uygulanacağı ama mesleğe yönelik eğitim veren programlara yerleştirilirken meslek liseleri mezunlarına ek puan verileceği varsayılarak elde edilen yerleştirmede ise imam hatip liseleri ve meslek liseleri kârlı çıkarken, genel liseler zararlı çıkmışlardır. Bu durumda genel lise mezunlarından meslek programlarına yerleşen aday sayısı ancak 381 artmıştır.

Mezun olduğu okul türü ve alandan bağımsız olarak adaylara eşit katsayılar uygulanması ama meslek lisesi mezunlarına mesleğe yönelik eğitim veren programlara yerleştirilirken ayrıca ek puan verilmesi hiç de adil bir uygulama olarak gözükmemektedir. Çünkü bu durumda meslek liseleri mezunları genel programlara hiçbir kısıtlama olmaksızın yerleşebilirken, genel

lise mezunları meslek programlarına yerleşmede oldukça dezavantajlı hale gelmektedirler.

Eğitim maliyetleri açısından bakıldığında farklı katsayı uygulamasının kaldırılması verimliliği düşürmektedir. Çünkü bu durumda, imam hatip ve meslek liselerinden genel programlara fazladan yerleşecek olan 1500'ün üzerinde öğrenciye sanayi sektörüne ara eleman yetiştirmek amacıyla, yaklaşık iki kat pahalı olan meslek eğitimi boş yere verilmiş olacaktır.

Farklı katsayı uygulamasının amacı adayları mezun oldukları alanlarda yükseköğretim programlarına yönlendirmektir ama adayların alanlarında yerleşebilecekleri yükseköğretim programları kontenjanları ile bu alanlardan mezun aday sayıları karşılaştırıldığında önemli bir orantısızlık vardır. Öğretmenlik programlarının kontenjanları, öğretmen liseleri mezunlarının yaklaşık iki buçuk katı; genel programların kontenjanları, genel lise mezunlarının yaklaşık onda biri; meslek programlarının kontenjanları, meslek liseleri mezunlarının yaklaşık on sekizde biri ve ilahiyat programlarının kontenjanları, imam hatip liseleri mezunlarının yaklaşık ellide biridir. Dolayısıyla farklı katsayı uygulaması altında lisans programlarına yerleşmede en şanssız okul türleri meslek liseleri ve imam hatip liseleridir. Diğer taraftan bu iki okul türünün ÖSS başarıları diğerlerinin oldukça altındadır. Meslek liseleri en başarısız ortaöğretim kurumu olurken, imam hatip liseleri ise sadece sözel puan türünde genel liselerin başarı düzeyini yakalamış, diğer puan türlerinde ise genel liselere göre daha başarısızdır. Farklı katsayı uygulaması, aslında meslek liselerinin müfredatlarındaki farklılıktan kaynaklanan ÖSS başarısızlıklarını örtterek lisans programlarına yerleşmelerini sağlamaktadır.

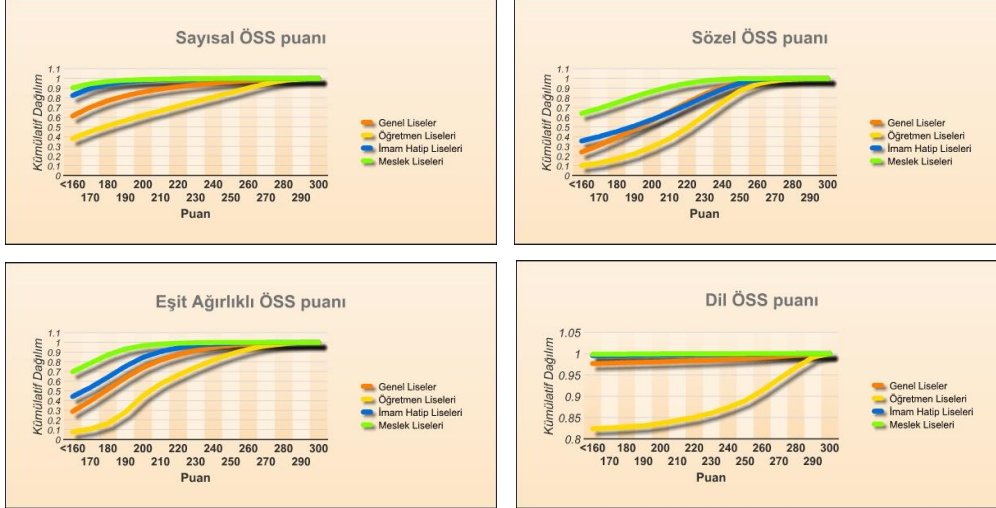
Ekler

Ek 1: Tablo 11. Katsayı uygulaması olduğunda ve olmadığında gerçekleşen yerleştirme sonuçlarının fakülterle ve ortaöğretim kurumlarına göre dağılımı

Fakülte Türü	Okul Türü	Program Sayısı	Mevcut Durumdaki Yerleştirme				Katsayı Farklılığı Olmadığında Gerçekleşen Yerleştirme			
			Genel Liseler	Öğretmen Liseleri	İmam Hatip Liseleri	Meslek Liseleri	Genel Liseler	Öğretmen Liseleri	İmam Hatip Liseleri	Meslek Liseleri
Fen ve Edebiyat		913	38,711	91	119	47	37,931	185	612	233
İktisadi ve İdari Bilimler		666	37,162	158	76	81	36,802	228	219	227
Eğitim		543	30,057	4,931	82	89	33,477	1,458	167	56
Mühendislik ve Mimarlık		730	32,373	362	26	24	32,118	479	63	122
Teknik Eğitim		272	5,970	375	77	6,713	8,960	140	125	3,912
Meslek Yüksekokul ve Fak.		227	9,445	25	8	740	9,863	62	34	259
İletişim		121	4,884	7	97	74	4,719	16	163	164
Tıp		50	4,429	239	0	0	4,430	237	1	0
Hukuk		50	4,404	142	4	1	4,351	141	35	23
Ziraat		38	3,939	32	2	3	3,854	46	9	67
Veterinerlik		18	1,280	10	0	1	1,259	25	1	6
Dil Tarih ve Coğrafya		35	1,206	6	4	1	1,201	9	8	0
Orman		20	1,168	6	1	0	1,154	12	2	7
İlahiyat		30	32	0	1,020	0	35	0	1,017	0
Su Ürünleri		16	966	3	1	1	943	4	0	24
Diş		16	929	37	0	0	926	39	0	1
Eczacılık		13	930	33	0	0	930	32	1	0
Siyasal Bilgiler		8	601	18	0	0	600	19	0	0
Güzel Sanatlar		21	574	3	9	10	556	7	11	16
Denizcilik		16	512	9	0	1	507	9	0	6
Diğer		218	2,000	11	45	32	1,882	16	78	112
<i>Toplam</i>		<i>4,021</i>	<i>181,572</i>	<i>6,498</i>	<i>1,571</i>	<i>7,818</i>	<i>186,498</i>	<i>3,164</i>	<i>2,546</i>	<i>5,235</i>

Ek 2:

Şekil 1. ÖSS puanlarının okul türlerine göre birikimli dağılımı

Kaynakça

- Altinkurt, L. (2006). Üniversitelerdeki Güzel Sanatlar Eğitim Programları Giriş Sınavı Sonuçlarının Değerlendirilmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15, 227-238.
- Balinski, M. & Sönmez, T. (1999). A Tale of Two Mechanisms: Student Placement. *Journal of Economic Theory*, 84, 73-94.
- Çetingül Tamer, P. İ. ve Dülger, İ. (2006). ÖSS Başarı Durumunun İl, Bölge ve Okul Türlerine Göre Analizi, *Eğitim ve Bilim*, 142, 45-55.
- Doğan, M. K. (2009). Matching with Restricted Preferences. *Sosyoekonomi*, 10, 109-120.
- Doğan, M. K. ve Yuret, T. (2010). Üniversitelere Öğrenci Yerleştirme Sisteminde Tercih Bildirimindeki Kısıtlamanın Etkileri. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 65(2), 59-88.
- Doğan, M. K. ve Yuret, T. (2011). Comparative advantage and preferences in college admissions in Turkey. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 15, 1862-1865.
- Ece, A. S. (2007). Özel yetenek sınavlarında yerleştirmeye esas olan puan ve katsayıların alan ve alan dışından gelen adaylara yansımaları. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 121-132.
- Ece, A. S. ve Sazak, N. (2006). Özel Yetenek Sınavlarında ÖSS Puanı ile Yetenek Puanları (İşitme Alanı, Ses Alanı, Çalgı Alanı) Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(1), 133-144.
- Kan, A. (2005). ÖSS'ye Kaynaklık Eden Alan Derslerindeki Başarı ile ÖSS'den Elde Edilen Puanlar Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 137, 38-44.

- Karakaya, İ. ve Tavşancıl, E. (2008). Yükseköğretime Öğrenci Seçme Sınavı (ÖSS)'nin Yordama Geçerliliği. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 8(3), 987-1019.
- Kelecioğlu, H. (2003). Ortaöğretim Başarı Puanlarının Üniversiteye Girişte İki Aşamalı Sınavda Uygulanan ÖYS, ÖSS ve Tek Aşamalı Sınavda Uygulanan ÖSS ile İlişkileri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24, 70-78.
- Kelecioğlu, H. (2004). Üniversiteye Girişte İki Aşamalı Sınavda Uygulanmış Olan Öğrenci Seçme Sınavı Puanları ile Öğrenci Yerleştirme Sınavı Puanları Arasındaki İlişkiler, *Eğitim ve Bilim*, 133, 60-70.
- Mas-Colell, A., Whinston, M. D. & Green, J. R. (1995). *Microeconomic Theory*. New York: Oxford University Press.
- Oral, T. (1985). *Lise başarı ölçüleri ile ÖSYS puanları arasındaki uyum*. Yayımlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi. Öğrenci Seçme Sınavı Kılavuzları (1999–2010). Ankara.
- Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi. (2005). Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sistemi Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzu. Ankara.
- Yılmaz, H. H. (2007). *Beceriler, Yeterlilikler ve Meslek Eğitimi: Finansman Yapısı ve Politika Önerileri*. İstanbul: Eğitim Reformu Girişimi Yayınları.